

200 lat Archiwum Państwowego we Wrocławiu [1]

2012-03-04 10:48

Archiwum Państwowe we Wrocławiu powstało w następstwie ogłoszonego 30 X 1810 r. edyktu sekularyzacyjnego. Zainicjowany na jego mocy akcją zabezpieczania nagromadzonych przez klasztory w ciągu wieków na tysiącach ksiąg, dzieł sztuki i

archiwaliów powierzono Johannowi G.G. Büschingowi. Pierwszą siedzibą Archiwum, połączoną z utworzonym w 1811 r. Biblioteką Centralną i podlegającym jej kierownictwu, był budynek dawnego klasztoru Kanoników Regularnych NMP na

Piasku (ob. Biblioteka Uniwersytecka, Zbiory Specjalne). Na skutek formalnego oddzielenia zbiorów archiwalnych od Biblioteki, jakie nastąpiło 27 X 1815 r., przekształcono Archiwum w samodzielne komórki w ramach Uniwersytetu, pod nazwą

Królewskiego Akademickiego Archiwum Prowincjonalnego. Pierwszym jego dyrektorem został J.F. Ludwig Wachler (1815-1822).

Wysoką rangą Archiwum wrocławskie wspótworzyło w ostatnich dekadach XIX w. grono zasłużonych archiwistów, by wymienić chociażby Paula Pfotenhauera, Christiana Meyera czy Konrada Wutke. Systematyczny wzrost zasobu, zwiększenie

obsady personalnej i liczby użytkowników, spowodowały już w pierwszych latach XX w. konieczność zorganizowania nowej, w pełni dostosowanej do potrzeb archiwalnych siedziby.

Uniwersytecka, Zbiory Specjalne). Archiwum połączzone

z utworzone w 1811 r. i?sk? Bibliotek? Centraln? i

podlegaj?ce do 1815 r. jej kierownictwu, zajmowa?o

wówczas zaledwie trzy pomieszczenia na pi?trze

gmachu.

archiwista Prowincji i organizator Archiwum

[3]

wrocławskiego, w następstwie ogłoszonego 30

października 1810 r. edyktu sekularyzacyjnego.

Królewsko-pruski komisarz do spraw bibliotek, archiwów

i zbiorów sztuki, powołany z ramienia Głównej Komisji

Sekularyzacyjnej do zabezpieczania nagromadzonych

przez klasztory na ?l?sku dóbr kulturalnych. Po?o?y?

podwaliny pod przysz?e archiwum regionalne ?l?ska.

Oficjalnie zatrudniony na stanowisku archiwisty od

czerwca 1812 r. Od 1817 r. profesor Uniwersytetu

Wrocławskiego. Pracownik Archiwum do 1825 r.

(repr. za: „Altschlesien”. Band 2, hrsg. von H. Seger,

Breslau 1929, Archiwum Państwowe we Wrocławiu –

Biblioteka)

Wachler vom Ende des 16. Jahrhunderts bis zur

Gegenwart, hrsg. von E. und M. Wachler, Jena 1910,

Archiwum Państwowe we Wrocławiu – Biblioteka)

Hardenberga, przyniosła pełne usamodzielnienie się Archiwum wrocławskiego.

Funkcjonujące dotychczas w charakterze centralnego archiwum klasztornego, otrzymało

prawo przejmowania także akt państwowych z terenu Prowincji Śląskiej. Fakt ten wiąże się

z przemianowaniem w 1822 r. na Królewskie Śląskie Archiwum Prowincjonalne. Od lat 20.

XIX w. przystąpiono do prac nad porządkowaniem zasobu archiwalnego, który do 1830 r.

wzrósł aż dwudziestokrotnie. W 1847 r. przeniesiono zbiory archiwalne, przechowywane

dotychczas na Piasku, do pomieszczeń w Domu Stanów Polskich przy Graupenstrasse 11a

(ob. ul. Krupnicza). Rozwiązaniu stałe aktualnych problemów lokalowych sprzyjało

włączenie instytucji w 1867 r. do państwowej sieci archiwalnej i otrzymanie statusu

Archiwum Państwowego. Uzyskanie od władz centralnych stosownych kredytów umożliwiło

wybudowanie w 1876 r. pierwszego w Prusach własnego budynku archiwalnego przy Neue

Taschenstrasse 17 (ob. ul. H. Kołłątaja) u zbiegu z ówczesną Gartenstrasse (ob. ul. J.

Pięsudskiego).

Reforma administracji pruskiej, przeprowadzona w 1821 r. przez kanclerza Karla A. von

Królewskiego ?l?skiego Archiwum Prowincjonalnego w

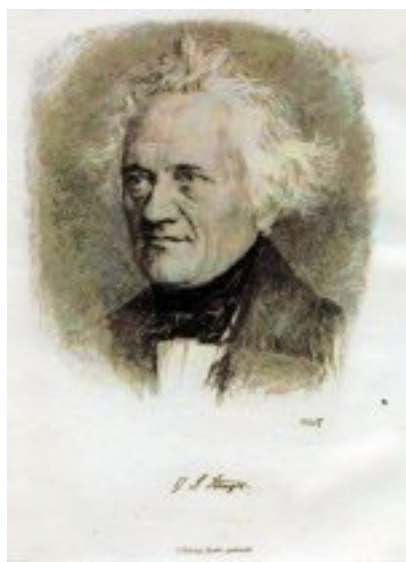
[5] latach 1822-1854. Inicjator prac nad porz?dkowaniem

zasobu archiwalnego, który do 1830 r. wzrós? a?

dwudziestokrotnie. W 1846 r. za?o?y? Towarzystwo

Historii i Staro?ytno?ci ?l?ska (Verein für Geschichte

und Alterthum Schlesiens).

GUSTAW ADOLF HARALD STENZEL, dyrektor

wszystkich najstarszych dokumentów ?i?skich,

pochodz?cych nie tylko z zasobu Archiwum

wroc?awskiego. Inicjator dzia?a? nad sporz?dzaniem

archiwalnych pomocy informacyjnych. Cz?onek

Akademii Nauk i prezes Towarzystwa Historii i

Starożytności Śląska (Verein für Geschichte und

Alterthum Schlesiens).

WILHELM WATTENBACH, dyrektor Archiwum w latach

1855-1862. Jeden z najznamienitszych niemieckich

kolejna siedziba Archiwum, przemianowanego w 1822 r.

na Królewskie ?l?skie Archiwum Prowincjonalne.

Przeniesionym z budynku na Piasku zbiorom

archiwalnym przeznaczono 10 pomieszcze?

parterowych, o ??cznej powierzchni 7700 stóp

kwadratowych (ok. 550 m²).

(rys. H. Ulbrich, repr. za: „Schlesiens Vorzeit in Bild und

Schrift”. Neue Folge. Band I, hrsg. von K. Masner und

H. Seger, Breslau 1900, Archiwum Państwowe we

Wrocławiu – Biblioteka)

Dom Stanów ?l?skich przy Graupenstrasse 11a (ob. ul.

Krupnicza, gmach nie istniejący) – w latach 1847-1876

[7]

Geschichte Schlesiens". Za Jego kadencji wybudowano

dla Archiwum, na wybranej przez C. Grünhagena

parceli u zbiegu ówczesnych Neue Taschenstrasse (ob.

ul. H. Kołłątaja) i Gartenstrasse (ob. ul. J.

Piłsudskiego) pierwszy w Prusach własny gmach

archiwalny, gdzie przeniesiono zbiory w 1876 r.

COLMAR GRÜNHAGEN, dyrektor Archiwum w latach

1862-1901. Badacz dziejów ?l?ska. 1864-1905

wydawca czasopisma „Zeitschrift des Vereins für

[8]

siedziba instytucji w latach 1876-1906. Ikonografia

przedstawia fasadę frontową od strony Gartenstrasse.

(Muzeum Architektury we Wrocławiu, Oddział)

Archiwum Budowlane, TP 1517, sygn. MAI-VI-31066

31067 4486)

Gmach Archiwum Państwowego, wybudowany u zbiegu

Neue Taschenstrasse 17 (ob. ul. H. Kołłątaja) z

[9]

ówczesn? Gartenstrasse (ob. ul. J. Piłsudskiego) –

[10]

wydatki na wyposażenie nowej siedziby archiwalnej.

Obok niezbędnych do zapewnienia godnych warunków

pracy „udogodnie”, takich jak drewniane ławki do

okien od strony południowej czy rusztowanie do

trzepania dywanów, znalazła się też tuba służyca do

komunikowania się pomiędzy zlokalizowanym na

parterze pokojem pracy archiwistów, a

pomieszczeniami archiwalnymi na kondygnacji wyższej

(pkt 2).

(AP we Wrocławiu, Naczelne Prezydium Prowincji

śląskiej we Wrocławiu, sygn. 648, s. 237)

Pismo Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Berlinie do

Nadprezydenta Prowincji śląskiej hr. Adolfa von Arnim-

[11]

rozpocz?? w 1889 r. od stopnia kandydata

archiwalnego. Autor licznych publikacji do dziejów

?l?ska. Współautor wydawnictwa *Codex diplomaticus*

Silesiae.

publikacji poświęconych rycerstwu i szlachcie polskiej w

średniowieczu i epoce nowożytnej.

[13]

porządkowania akt. Twórca i realizator idei budowy

nowoczesnego gmachu archiwalnego przy dogodnie

usytuowanym placu u zbiegu Tiergartenstrasse (ob. ul.

M. Skłodowskiej-Curie) i Dickhutstrasse (ob. ul.

Nauczycielska). Prezes Towarzystwa Historii i

Starożytności Śląska (Verein für Geschichte und

Althertum Schlesiens).

OTTO MEINARDUS, dyrektor Archiwum Państwowego

w latach 1901-1918. Reformator w zakresie metod

[14]

publikacji *Geschichte des Staatsarchivs zu*

Breslau (Leipzig 1908).

BRUNO KRUSCH, radca archiwalny, pracownik

Archiwum Państwowe w latach 1900-1907. Autor

(ob. ul. M. Skłodowskiej-Curie) u zbiegu z Dickhutstrasse (ob. ul. Nauczycielska). Do 1945

r. zgromadzono tutaj najważniejsze akta historyczne Prowincji Śląskiej, w tym około 50 tys.

dokumentów, 250 tys. woluminów akt i 30 tys. ksiąg.

Nowoczesny gmach Archiwum Państwowego, zaprojektowany z zastosowaniem

zlokalizowana przy Tiergartensrasse 13 (ob. ul. M.

[15]

Skłodowskiej-Curie) u zbiegu z Dickhutstrasse (ob. ul.

Nauczycielska). Autorem projektu nowoczesnego

gmachu, z uwzględnieniem najnowszych technik

budownictwa archiwalnego, był berliński architekt

Georg Thür. Powierzchnia Archiwum wynosiła ponad

2700 m². (Fot. Ed. van Delden, Archiwum Państwowe

we Wrocławiu, Zbiór Ikonograficzny, sygn. 1027)

Siedziba Archiwum Państwowego w latach 1906-1945,

Stern, ob. Rondo Reagana / Plac Grunwaldzki), ze

[16]

wskazaniem na zlokalizowany przy Tiergartenstrasse

13 (ob. ul. M. Skłodowskiej-Curie) budynek Archiwum

Państwowego, lata 30. XX w. (repr. za: Wrocław na

fotografii lotniczej z okresu międzywojennego ze

zbiorów Instytutu Herdera w Marburgu, Marburg-

Wrocław 2008, Archiwum Państwowe we Wrocławiu –

Biblioteka)

Widok z lotu ptaka na Gwiazdę Szczytnicką (Scheitniger

przy Tiergartenstrasse 13 (ob. ul. M. Skłodowskiej –

[17]

Curie) – budynku magazynowego, wyposażonego w

windę oraz administracyjnego. (Muzeum Architektury

we Wrocławiu, Oddział Archiwum Budowlane, TP 865,

sygn.19680)

Dużego znaczenie miały księgi metrykalne, zarówno rzymskich parafii ewangelickich, jak i

katolickich. Już w I poł. XIX w. przejmowano do zasobu archiwalnego akta i dokumenty

księstw rzymskich. Wartościowy część zasobu stanowiły rozmaite zbiory i kolekcje, wśród

nich m.in. spuścizny rodowe. Rzadki i cenny materiał zawierał Zbiór Sfragistyczny,

skompletowany z kolekcji t?oków i stempli piecz?tnych oraz piecz?ci lu?nych.

VICTOR LOEWE, radca archiwalny, pracownik

Archiwum w latach 1909-1933.

Przechowywane w Archiwum zbiory charakteryzowa?y si? zarówno merytoryczn?, jak i

[18]

formaln? ró?norodno?ci?. Do najcenniejszych i najstarszych dokumentów klasztornych

WILHELM DERSCH, dyrektor Archiwum Państwowego

w latach 1927-1935. Prezes Towarzystwa Historii i

Starożytności Śląska (Verein für Geschichte und

[19]

Alterthum Schlesiens) i drugi prezes Śląskiej Komisji

Historycznej (Historische Kommission für Schlesien).

Archiwów Generalnego Gubernatorstwa. Randt,

doskonale w?adaj?cy j?zykiem polskim, nale?a? do

grupy archiwistów niemieckich, przeszkolonych wiosn?

1939 r. na specjalnych kursach zorganizowanych przez

NSDAP i Wehrmacht na wypadek wojny z Polsk?. Po II

wojnie światowej Randt udzielił stronie polskiej

wydatnej pomocy w poszukiwaniu wywiezionych

archiwaliów. Współpracował w tym celu z Adamem

Stebelskim, dyrektorem Archiwum Głównego Akt

Dawnych, w czasie jego misji rewindykacyjnej wiośn?

1947 r.

ERICH RANDT, dyrektor Archiwum Państwowego w

latach 1935-1945. Pierwszą współpracę z instytucją

gromadzony od II poł. XIX w. Zbiór Kartograficzny, na który składają się mapy z obszaru

śląska i innych regionów Prus oraz atlasy. Odrębną grupę archiwaliów stanowi Zbiór

Fotografii. Do dyspozycji korzystających z zasobu służyła gustownie urządzona Pracownia

Naukowa, a także zaopatrzona w ponad 25 tys. tomów fachowej literatury Biblioteka.

Zorganizowano ponadto Pracownię Konserwacji Archiwaliów i fotograficzne atelier.

Wymuszony? dzia?aniami wojennymi akcj? zabezpieczania zbiorów zapocz?tkowano w 1942

r., rozlokowuj?c archiwalia w ró?nych miejscowo?ciach ?l?ska oraz poza jego granicami.

Pozosta?a w budynku przy Tiergartenstrasse cz??? zasobu sp?on??a wraz z nim w czasie

obl??enia miasta w 1945 r. Straty w?ród materia?ów zespo?ów ewakuowanych wynosi?y od

10 do 95 procent, przy całkowitej zagładzie ponad 100 zespołów archiwalnych.

Archiwalia późniejszego okresu obejmowały akta administracji państwowej i samorządowej,

instytucji wymiaru sprawiedliwości i notariatów, w tym sądów i prokuratur, dalej akta

instytucji finansowych i urzędów katastralnych. Osobne bogactwo zawartości reprezentowały

czasie oblężenia miasta. Jedną ze strażek oznaczono

miejsce, gdzie znajdował się przedwojenny budynek

Archiwum Państwowego. Pozostałe strażki wskazują

miejsca lokalizacji siedzib poprzednich oraz obecnej. Na

plan naniesiono ikonografie wszystkich siedzib

archiwalnych. (Plan Wrocławia, 1946 r., wyd.

„Przełom” Kraków, skala 1 : 14 000, repr. za: Wrocław

na planach XVI-XX wieku. Pod red. H. Okólskiej,

Wrocław 1999, Archiwum Państwowe we Wrocławiu –

Biblioteka)

następnie pierwszego dyrektora Archiwum Michała Wąsowicza, podjął zadanie

wyszukiwania akt, zabezpieczania oraz przetransportowywania do budynku przy ówczesnej

ul. Gdyńskiej 2 (wkrótce przemianowanej na ul. Pomorską).

do spraw archiwalnych, pierwszy powojenny organizator

[22]

Archiwum Państwowego i polskiej służby archiwalnej

na Dolnym Śląsku. Od listopada 1945 r. do października

1946 r. praca nad zabezpieczaniem i

gromadzeniem we Wrocławiu akt rozproszonych w

czasie działań wojennych na terenie Dolnego Śląska.

JÓZEF STOJANOWSKI, pełnomocnik Ministra Oświaty

gromadzeniu i zabezpieczaniu cennych archiwaliów. W

latach 1948-1951 pełnił jednocześnie funkcję

kierownika zorganizowanego przez siebie Archiwum Akt

Dawnych miasta Wrocławia. W 1948 r. brał czynny

udział w przygotowywaniu Wystawy Ziemi

Odzyskanych. (fot., repr. za: J. P?ocha, Micha?

W?sowicz (14 VII 1905 – 15 VIII 1983), „Archeion” t. 79

: 1985, Archiwum Pa?stwowe we Wroc?awiu –

Biblioteka)

Architektury we Wrocławiu, Oddział Archiwum

Budowlane)

[25]

Rudolfa Kühna. Zlokalizowany przy ówczesnej Am

Oderkronwerk 2 (ob. ul. Pomorska) u zbiegu z

Salzstrasse (ob. ul. W. Cybulskiego) stanowi? do 1945

r. siedzib? Urz?du Pracy (Arbeitsamt). W czasie

obl??enia miasta w piwnicach gmachu zorganizowano

lazaret dla niemieckich więźniów wojennych,

prowadzony przez Prof. Dr. med. Rudolfa Stahla.

Fotografia wykonana po 1936 r. przedstawia widok

wzdłuż elewacji południowej. (Fot. E. Kramer, repr. za:

I. Biłkowska, Wrocław: fotografie z okresu

międzywojennego, Wrocław 2004)

Budynek obecnego Archiwum Państwowego we

Wrocławiu, wzniesiony po 1935 r. według projektu

powojennego Archiwum uzyskano duży budynek

dawnego niemieckiego Urzędu Pracy (Arbeitsamt) przy

ul. Pomorskiej 2 (wcześniej ul. Gdyńska). Obiekt,

znajdujący się w złym stanie technicznym (bez dachu,

bez ram okiennych i okien, ściany podziurawione

pociskami armatnimi), przed zwózk? akt do

zaimprovizowanych napr?dce magazynów wymaga?

przeprowadzenia szeregu prowizorycznych robót

zabezpieczaj?cych. Akcj? ratowania zbiorów obok

dawnych zasobów archiwalnych obj?to równie? nowsze

registratury urzędów i instytucji z terenu Wrocławia i

okolicy, zabierając je do Archiwum wraz z ocalałymi

pódkami.

wrocławskiej gazecie „Pionier”, dotycząca prac

[27]

remontowych w budynku byłego niemieckiego Urzędu

Pracy (Arbeitsamt), przeznaczonego na siedzibę

Archiwum Państwowego. (Archiwum Państwowe we

Wrocławiu, Materiały archiwum zakładowego, sygn.

I/132) Efekty prac widoczne były już w 1945 r., kiedy to

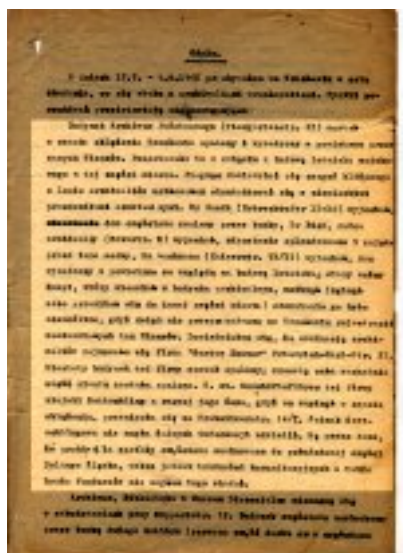
w „Księdze przybytków i ubytków Archiwum

Państwowego we Wrocławiu” zarejestrowano pierwsze

transporty przejętych archiwaliów. Trwał długi czas

akcja gromadzenia materiałów archiwalnych

zdominowa? a pocztkowe lata? alno? ci instytucji.

SpoawezpazieMcha2e?Wastb46za, zawiętyzwa

Wroc?awiu, odbytej w dn. 17 lipca – 1 sierpnia 1945 r.,

w celu zbadania stanu zachowania archiwaliów. W

[28]

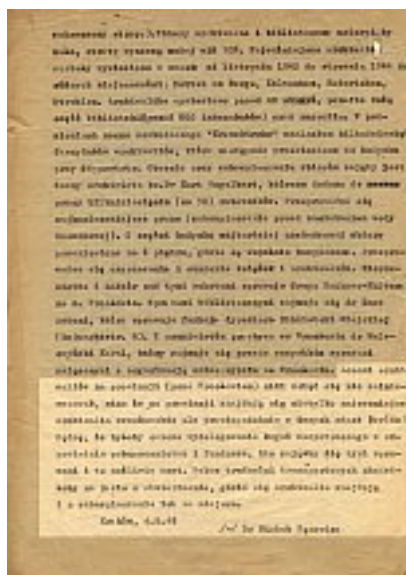
treści wyszczególniono fragmenty dotyczące Archiwum

wrocławskiego i archiwaliów polskich (tekst

rozjaśniony).

(Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Materiały

archiwum zakładowego, sygn. I/161)

[29]

Pierwsza księga nabytków Archiwum Państwowego we

Wrocławiu, założona w 1945 r.

[30]

Analogiczn? informacj? umieszczono równie? na

budynku przy ul. Gdy?skiej 2 (pó?niejsza ul. Pomorska).

W?adze miejskie przekaza?y wkrótce oba budynki pod

zarz?d i u?ytkowanie Archiwum Pa?stwowemu.

(Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Materiały

archiwum zakładowego, sygn. I/130)

Zawiadomienie o zajęciu budynku przy ul. Wiąziennej 6

(dawna Stockgasse) przez Zarząd Miasta Wrocławia.

[32]

funkcjonowania instytucji pełniła funkcję zastępcy

dyrektora. Od 1946 r. wraz ze Stanisławem Wojtasem,

współpracownica Andrzeja Derenia kierującego akcją

zabezpieczania akt wywiezionych na prowincję.

gromadzenia archiwaliów ewakuowanych na terenie

Dolnego ?l?ska. Pracownik Archiwum do 1974 r.

utworzono archiwa w Jeleniej Górze, Kłodzku, Wałbrzychu, Zgorzelcu (zastąpione w 1959

r. przez Lubą?), a w 1953 r. w Legnicy.

Równolegle z narastaniem zasobu wrocławskiej placówki kształtowała się struktura

organizacyjna, podległej jej, państwowej sieci archiwalnej na Dolnym Śląsku. W 1950 r.

[34]

dn. 17 sierpnia 1948 r. o „żądanie dopuszczenie do

akt”, jako przykład jednego z pierwszych powojennych

wniosków użytkowników o korzystanie z materiałów

archiwalnych. Pismo skierowano do funkcjonującego w

latach 1948-1951 Archiwum Akt Dawnych miasta

Wrocławia, mieszczącego się również w gmachu przy

ul. Gdyńskiej 2 (późniejsza ul. Pomorska). Zbiory AAD

włączono w 1951 r. do Archiwum Państwowego.

(Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Materiały

Lechner'st Fargat v. barbara 514

Russ. = *barba. barbara* v. *barba*
de est *barba*. = *barba*
Fargat und *barba* *barba*
= *barba*. = *barba* *barba*
(*barba* *barba* *barba* *barba*)
= *barba*. = *barba* *barba*.)

barba

barba *barba* *barba* *barba*
barba *barba* *barba* *barba*

Podanie historyka i bibliologa Aleksandra

Rombowskiego, zwanego tropicielem druków ?l?skich, z

Archiwum). Stoj? od lewej: Stanis?aw Wojtas, Wanda

Turoniowa, Bronis?aw Turo?, NN, Anna Kowalów,

Halina Bieda, NN, NN, Janina Michalska, Eugeniusz

Kobzdaj, Pelagia Zittlan, Janina Pas?awska, NN, NN,

W?adys?aw Pyrek z ?on?, Karol Fiedor, Czes?aw

Margas.

Pracownicy Archiwum Państwowego – ok. 1957 r.

Siedzą od lewej: Janina Tokarska (z synem Stanisławem

[35]

Wojtasa), Jan Perczyński, Aniela Stojanowska (z-cą dyr.

pierwszym archiwistą, który podjął trud powojennego

organizowania Archiwum, początkowo z

pełnomocnikiem Ministra Oświaty Józefem

Stojanowskim, a następnie z pierwszym dyrektorem

Michałem Wsowiczem. Dzięki osobistemu udziałowi

w pracach zespołowych nad opracowaniem zasobu by?

A. Dere? współtwórc? pomocy ewidencyjnych w postaci

inwentarzy archiwalnych akt Rejencji Wroc?awskiej,

Rejencji Opolskiej, Wydzia?u Samorz?dowego Prowincji

?l?skiej, Akt maj?tku Hochbergów w Ksi??u i wielu

innych.

ANDRZEJ JAREK, Dyrektor Archiwum Państwowego we Wrocławiu

1952-1978. Prac? w tworzącym si? po wojnie Archiwum

[36]

Państwowym rozpocz?? ju? 1 marca 1946 r. By?

[37]

(fot., repr. za: J. Paszawska, Jerzy Pabisz (6 XI 1930 –

13 XII 1988), „Archeion” t. 89 : 1991,

Archiwum Państwowe we Wrocławiu – Biblioteka)

w Kamieńcu Żbąkowskim.

Siedziba Archiwum Państwowego we Wrocławiu

Oddział w Jeleniej Górze.

[39]

Z biegiem lat zmieniały się status i oficjalne nazwy instytucji, począwszy od powiatowych

oddziałów wrocławskiego Archiwum, poprzez archiwa powiatowe czy też ekspozytury, a

Siedziba Archiwum Państwowego we Wrocławiu

Oddział w Kamieńcu Żbąkowskim.

[40]

Siedziba Archiwum Państwowego we Wrocławiu

Oddział w Legnicy.

[41]

Siedziba Archiwum Państwowego we Wrocławiu

Oddział w Lubaniu.

[42]

w nim materiały archiwalne stanowi? nieocenione źródło przede wszystkim dla badaczy

historii regionu, którzy wraz z wertującymi księgi urzędów stanu cywilnego genealogami

przeważają wśród użytkowników pracowni naukowych.

Obecne Archiwum Państwowe we Wrocławiu wraz ze swymi Oddziałami w Jeleniej Górze,

1990-2009 z-ca dyrektora Archiwum.

[43]

HELENA KUŚDO, p. o. dyrektora w latach 1988-1990.

archiwisci z innych archiwów państwowych. N/z:

archiwisci przy pracy nad osuszaniem archiwaliów.

Powód?, jaka nawiedziła Wrocław w lipcu 1997 r. nie

oszczędziła także Archiwum Państwowego. W akcji?

[45]

odnalezionych w USA, przemieszczonych z Wrocławia

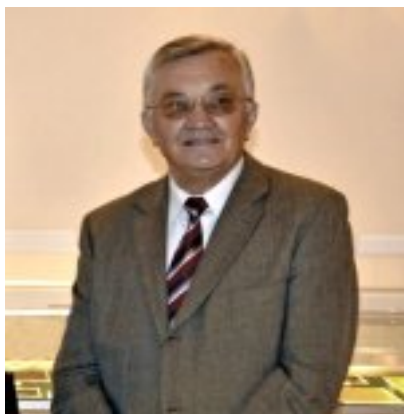
w czasie II wojny światowej – wrzesień 2006. Od lewej:

Prezydent Wrocławia Rafał Dutkiewicz, dyr. Archiwum

Józef Drozd, z-ca Naczelnego Dyrektora Archiwów

Państwowych Władysław Stępnik i Min. Kazimierz

PÓŁNOCNA Drożdż, dyktator Archiwum Państwa

W latach 1990-2012 sobu dawnego Staatsarchiv Breslau,

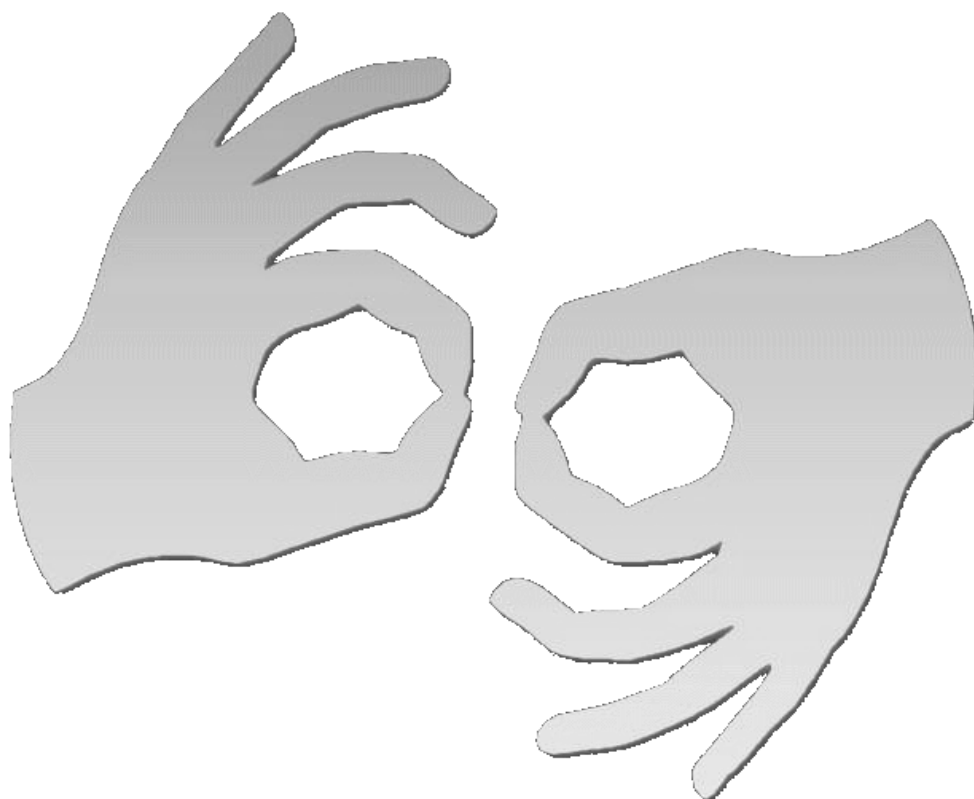
[46]

Państwowego Urzędu Repatriacyjnego we Wrocławiu), dokumenty partii i organizacji

politycznych czy też akta niezliczonych instytucji gospodarczych, zakładów

przemysłowych, banków, instytucji nauki, oświaty i kultury z terenu całego Dolnego Śląska.

[Tłumacz online](#)
[języka migowego](#)

Source

URL: <https://www.wroclaw.ap.gov.pl/wystawy/200-lat-archiwum-panstwowego-we-wroclawiu>

Links

[1] <https://www.wroclaw.ap.gov.pl/wystawy/200-lat-archiwum-panstwowego-we-wroclawiu> [2]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/1.jpg> [3]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/2.jpg> [4]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/3.jpg> [5]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/4.jpg> [6]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/5.jpg> [7]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/6.jpg> [8]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/8.jpg> [9]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/48.jpg> [10]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/11.jpg> [11]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/15.jpg> [12]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/17.jpg> [13]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/12.jpg> [14]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/16.jpg> [15]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/13.jpg> [16]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/14.jpg> [17]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/49.jpg> [18]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/22.jpg> [19]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/18.jpg> [20]

<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/21.jpg> [21]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/20.jpg> [22]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/23.jpg> [23]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/45.jpg> [24]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/19.jpg> [25]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/46.jpg> [26]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/44.jpg> [27]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/26.jpg> [28]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/24.jpg> [29]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/25.jpg> [30]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/50.jpg> [31]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/27.jpg> [32]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/28.jpg> [33]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/47.jpg> [34]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/30.jpg> [35]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/32.jpg> [36]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/29.jpg> [37]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/33.jpg> [38]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/31.jpg> [39]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/40.jpg> [40]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/41.jpg> [41]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/42.jpg> [42]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/43.jpg> [43]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/51.jpg> [44]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/35.jpg> [45]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/38.jpg> [46]
<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/sites/default/files/200lat/39.jpg>